

1981/82:97

Måndagen den 15 mars

Kl. 11.00

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

1 § Förste vice talmannen meddelade att Björn Körlof (m) den 13 mars och Tore Nilsson (m) denna dag återtagit sina platser i riksdagen, varigenom uppdraget för deras resp. ersättare upphört.

2 § Svar på interpellation 1981/82:151 om avtal rörande avtjänande av fängelsestraff i brottslingens hemland

Anf. 1 Justitieministern CARL AXEL PETRI:

Fru talman! Hans Petersson i Röstånga har – med hänvisning bl. a. till fall när utländska medborgare döms för narkotikabrottslighet i Sverige – frågat mig hur regeringen bedömer möjligheterna att snarast få till stånd fler internationella avtal om avtjänande av utdömda fängelsestraff i den dömdes hemland.

Som berörs i interpellationen kan verkställigheten av fängelsestraff överföras mellan de nordiska länderna. Detta sker inte med stöd av någon konvention, utan samarbetet grundar sig på att enhetlig lagstiftning i ämnet upprätthålls inom Norden.

När det gäller att överföra verkställigheten av ett fängelsestraff från Sverige till en utomnordisk stat eller omvänt finns f. n. en europeisk konvention från år 1970 om brottmålsdoms internationella rättsverkningar (brottmålsdomskonventionen). Sverige tog inom Europarådet mycket aktiv del i förberedelserna till denna konvention och tillträdde den som en av de första staterna. Hittills har konventionen i övrigt ratificerats av – förutom Danmark och Norge – Cypern, Turkiet och Österrike.

Enligt brottmålsdomskonventionen kan verkställigheten av frihetsberövande påföljd – liksom även när det gäller böter och förverkande – föras över från domslandet till en annan stat, bl. a. i fall då den dömda har sitt hemvist i den staten eller skall undergå annat frihetsstraff där. Detsamma gäller om

Måndagen den
15 mars 1982

---

*Om avtal rörande
avtjänande av
fängelsestraff i
brottslingens hem-
land*

verkställighet i den andra staten kan väntas underlätta den dömdes sociala anpassning liksom i vissa andra fall.

Huvudsakligen med anledning av Sveriges tillträde till brottmålsdomskonventionen har antagits en särskild lag (1972:260) om internationellt samarbete rörande verkställighet av brottmålsdom (internationella verkställighetslagen). Lagen går emellertid längre än vad konventionen ålägger oss i framför allt två hänseenden. Dels ger den oss möjlighet att överföra verkställigheten till eller överta verkställigheten från andra främmande stater än dem som är anslutna till brottmålsdomskonventionen efter överenskommelse i det särskilda fallet. En förutsättning för detta är att synnerliga skäl föreligger. Dels ger den utrymme för bilaterala avtal om samarbete i verkställighetsfrågor mellan Sverige och andra stater.

Vid brottmålsdomskonventionens tillkomst ställdes stora förhoppningar på den nya konventionen. Tyvärr måste man konstatera att dessa knappast har infriats. Konventionen har tillämpats mycket sparsamt. Huvudskälet är att så få stater ännu så länge har ratificerat den.

Sverige har i åtskilliga sammanhang inom Europarådet med eftertryck betonat vikten av att så många stater som möjligt tillträder brottmålsdomskonventionen, och samma uppfattning har kommit till uttryck bl. a. i en del av rådet antagna rekommendationer. Nu väntas närmast Förbundsrepubliken Tyskland och Schweiz tillträda konventionen under år 1983. Enligt uppgift föreligger ett långt framskridet förberedelsearbete även för Italiens del, och frågan om ett tillträde torde f. n. också övervägas bl. a. av Nederländerna. Det är från svensk sida givetvis en förhoppning att övriga Europarådsstater följer efter, så snart som legala – i en del fall även konstitutionella – förutsättningar har skapats i dessa stater.

Ett annat skäl till att brottmålsdomskonventionen har fått så förhållandevis liten praktisk betydelse kan vara att den procedur som konventionen förutsätter är rätt komplicerad. Bl. a. av detta skäl pågår f. n. arbete inom en särskild Europarådskommitté på en ny konvention "om överförande av dömda". Även i detta arbete, som är långt framskridet, tar Sverige aktiv del. Den nya konventionen, som är avsedd inte att ersätta utan att komplettera brottmålsdomskonventionen, kommer att ge utrymme för ett enklare förfarande. Men från de synpunkter som framhålls i interpellationen kan en nackdel sägas föreligga: till skillnad från brottmålsdomskonventionen kommer den nya konventionen sannolikt att förutsätta den dömdes samtycke, för att överförande av verkställighet skall kunna ske. Från svensk sida har man under arbetet utan framgång vänt sig mot att detta krav ställs upp.

Det utrymme för bilaterala avtal i straffverkställighetsfrågor som internationella verkställighetslagen ger har hittills inte utnyttjats, men jag kan nämna att vissa sonderingar har förekommit i förhållande till USA. Numera deltar emellertid USA, liksom även Canada, som observatör i arbetet på en ny Europarådskonvention. Detta har tagits som ett tecken på att de staterna kan vara beredda att ansluta sig till konventionen när den öppnas för

undertecknande eller sluta ett särskilt avtal av samma innehåll med Europarådsstaterna.

Övriga stater med vilka bilaterala verkställighetsavtal skulle kunna få praktisk betydelse för svensk del tillhör till större delen en grupp länder, som Sverige till följd av grundläggande skillnader i rättssystemen hittills inte har haft något direkt samarbete med på det rättsliga området.

F. n. får man från svensk sida, som jag ser det, framför allt ställa förhoppningarna till att brottmålsdomskonventionen efter hand kommer att ratificeras av allt fler stater och att den kommande Europarådskonventionen kommer att visa sig vara ett användbart instrument för enklare fall. Jag vill också nämna att utlämningsförfarandet i praktiken ibland kan användas för att man skall nå sådana resultat som åsyftas i interpellationen. Detsamma gäller ett överförande av själva lagföringen, något som kan ske bl. a. enligt den europeiska konventionen om överförande av lagföring i brottmål.

Nr 97

Måndagen den
15 mars 1982

---

*Om avtal rörande
avtjänande av
fängelsestraff i
brottslingens hem-
land*

Anf. 2 HANS PETERSSON i Röstånga (fp):

Fru talman! Den internationella brottsligheten – och i synnerhet narkotikabrottsligheten – har hela världen som arbetsfält. Det handlar om mycket stora pengar, och för dem som inte har moraliska betänkligheter handlar det om att leva flott på andra människors tragedier.

Vi ser en ständig ökning av narkotikahandeln på den internationella marknaden. För många narkotikahajar är Sverige självfallet ett intressant land. Här finns pengar att hämta, här finns en redan etablerad marknad, och det finns möjligheter att vidga kretsen av missbrukare med olika försäljningsmetoder.

Trots alla våra insatser ser vi inget slut på eländet – snarare tycks det vara tvärtom. Därför behövs det extraordinära insatser utöver vad vi nu gör i kampen mot narkotikan. En sådan åtgärd kan vara att verkställigheten av frihetsstraff för internationella brottslingar avtjänas i hemlandet. Jag tror att det åtminstone för några kan ha en avskräckande effekt. Fängelser i Sverige anses ju ofta vara bekvämare än fängelser i många andra länder.

Självfallet finns det också en human anledning att sända tillbaka dessa brottslingar. Deras situation på en svensk kriminalvårdsanstalt är sämre än för svenskar. Under en rad av år kan den intagne inte upprätthålla kontakten med släkt, med vänner eller med familjer över huvud taget. Bristande språkkunskaper hindrar honom från att ta del av böcker, tidningar osv. Besökare förekommer sällan, och de talar ofta inte den intagnes språk. Det är alltså en onödig social och språklig isolering för den som skall utvisas efter att ha avtjänat sitt fängelsestraff. Vidare är det en onödig kostnad för vårt samhälle. Vi har platsbrist på kriminalvårdens anstalter. Tusentals dömda väntar på att avtjäna sina straff. Det tar tid, och det kostar pengar att bygga nya anstalter. Dessutom tror jag att det är svårt att övertyga svenska medborgare – och då i synnerhet dem som själva har blivit narkotikamissbrukare eller som har nära anhöriga som blivit det – om att vi under en rad av år skall ta hand om internationella brottslingar, som ju ändå skall utvisas.

Jag tackar justitieministern för ett fylligt svar på min interpellation. Om jag

*Om avtal rörande
avtjänande av
fängelsestraff i
brottslingens hem-
land*

har fattat det korrekt, finns det en konvention från 1970. Enligt denna kan bl. a. fängelsestraffet överföras från ett land till den dömdes hemland under förutsättning att de olika staterna har ratificerat konventionen. Det fanns 1970 stora förväntningar, men justitieministern konstaterar resignerat att dessa förväntningar ingalunda har infriats. Det är lätt att dela resignationen. Mer än tio år efter konventionens antagande är den nämligen ratificerad av summa sex länder, varav tre från Norden, om man inkluderar Sverige. För de nordiska länderna inbördes är konventionen i det närmaste betydelselös, då ju överföringen av verkställigheten grundar sig på en för Norden enhetlig lagstiftning. Då återstår Cypern, Österrike och Turkiet. Av dessa tre länder är – såvitt jag förstår – Österrike och Cypern så gott som betydelselösa i detta sammanhang. Till sist kvarstår Turkiet, som bör ha ett visst intresse. Men dit sker det inte någon överföring, och det har sina alldeles speciella orsaker.

Detta är alltså resultatet av en mer än tioårig konvention. Jag tycker att det är ganska magert, men det lastar jag inte justitieministern för, ej heller hans företrädare under den aktuella tiden.

Inom Europarådet pågår alltså nu arbetet med en ny konvention. I denna förordas den dömdes samtycke för att verkställigheten skall kunna ske i hemlandet. Enligt min uppfattning är det en försvagning, en uttunning, och sannerligen inte något som helst medel för de extraordinära åtgärder jag förespråkar i kampen mot narkotikan. Det blir förmodligen så att vi får vänta ytterligare tio år, innan vi har hunnit så långt som vi är i dag, dvs. praktiskt taget ingenstans. Jag kan alltså tyvärr inte dela statsrådets förhoppning om att den kommande Europarådskonventionen kommer att visa sig vara ett effektivt instrument. Tvärtom är jag väldigt pessimistisk.

Jag tror att vi måste gå andra vägar, och det finns – om jag fattade det rätt – möjligheter genom bilaterala avtal. Dem har vi inte utnyttjat hittills, annat än till vissa sonderingar. Att ingå sådana avtal bör vara en framkomlig väg, när intresset för att ratificera konventioner inte finns bland de för oss viktiga länderna.

Fru talman! Till sist: Det är alltid känsligt att diskutera utländska medborgare och kriminalitet. Därför vill jag betona att mitt inlägg berör utländska internationella brottslingar, som kommer till vårt land för att genom brott tjäna grova pengar, oftast genom att göra våra ungdomar till narkotikamissbrukare. De bör kunna avtjäna sina långvariga straff i hemländerna, liksom svenska internationella brottslingar bör kunna avtjäna sina straff hemma i Sverige.

Anf. 3 Justitieministern CARL AXEL PETRI:

Fru talman! Jag vill bara understryka vår önskan att gå vidare på den bilaterala vägen. Jag vill nämna att den stat utanför Europarådet som det i första hand kan ha betydelse att sluta bilateralt avtal med är Jugoslavien. Sverige har dock hittills inte haft något konventionsmässigt samarbete med Jugoslavien på det rättsliga området. Men det kan nämnas att en mindre del

av de rätt många jugoslaver som vi har på våra svenska anstalter enligt domen är utvisade, varför detta kanske inte har så stor betydelse.

Det jag nu sagt gäller också Polen. Därifrån stammar en inte obetydlig del av de utländska intagna på våra anstalter.

Vi har emellertid sonderingar i gång rörande bilaterala avtal. Det har förekommit sonderingar med Frankrike, och den peruanske justitieministern tog vid ett besök nyligen i Sverige upp frågan om ett bilateralt avtal med Peru.

Jag tror, fru talman, att vi aktivt måste gå vidare också på de bilaterala avtalens väg.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Föredrogs men bordlades åter

Lagutskottets betänkanden 1981/82:19 och 20

Utrikesutskottets betänkande 1981/82:21

Kulturutskottets betänkande 1981/82:17

Näringsutskottets betänkande 1981/82:26

4 § Anmäldes och bordlades

Propositionerna

1981/82:119 Ändring i lagen (1975:1083) om uppgiftsskyldighet rörande mottagande av olja

1981/82:132 Inskränkt skattskyldighet för Stiftelsen Produktutvecklingscentrum i Östergötland m. fl.

1981/82:142 Ändring i brottsbalken (ekonomiska sanktioner vid brott i näringsverksamhet)

1981/82:149 Vissa anslag ur kyrkofonden

5 § Anmäldes och bordlades

Motion

1981/82:2185 av *Rune Gustavsson m. fl.*

Ändringar i sjukförsäkringen m. m. (prop. 1981/82:144)

6 § Anmäldes och bordlades

Trafikutskottets betänkanden

1981/82:16 Anslag till Vägväsende (prop. 1981/82:100)

1981/82:18 Ändrade regler för angivande av fartygsdräktighet (prop. 1981/82:87)

1981/82:21 Vissa ändringar i sjömanslagen (prop. 1981/82:100)

Nr 97

Måndagen den
15 mars 1982

---

*Om avtal rörande
avtjänande av
fängelsestraff i
brottslingens hem-
land*

Måndagen den
15 mars 1982

Meddelades att följande frågor framställdes

*Meddelande om
frågor*

den 12 mars

1981/82:301 av *Jan Bergqvist* (s) till utrikesministern om åtgärder mot de politiska förhållandena i Uruguay:

Den 12 mars förra året sade utrikesministern i riksdagen att situationen i Uruguay borde uppmärksammas bl. a. i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna och på de nordiska utrikesministermötena. Nedläggningen av den svenska ambassaden i Montevideo skulle inte behöva leda till sämre möjligheter till kontakt med politiska fångar och flyktingar, förklarade utrikesministern vidare.

Eftersom det behövs starkare internationell opinion mot förtrycket i Uruguay ber jag att få ställa följande fråga till utrikesministern:

Vad har regeringen gjort under det gångna året för att uppmärksamma den bristande respekten för mänskliga rättigheter i Uruguay, och vad tänker regeringen göra i fortsättningen?

1981/82:302 av *Carl Bildt* (m) till ekonomi- och budgetministern om den offentliga utgiftsutvecklingen:

Anser budgetministern, i enlighet med sitt anförande i riksdagens finansdebatt den 10 mars, att ett så klart trendbrott vad gäller utvecklingen av de totala offentliga utgifterna nu åstadkommits, att det är motiverat att räkna med den av honom angivna siffran 1 % ökning under de närmaste åren?

1981/82:303 av *Gertrud Sigurdson* (s) till socialministern om beräkningsunderlaget för delpension:

Enligt lagen om delpensionsförsäkring utgörs delpensionsunderlaget för en arbetstagare av skillnaden mellan hans/hennes förvärsinkomst per år före arbetstidsminskningen och den beräknade årsinkomsten efter arbetstidsminskningen. Denna beräkningsmetod innebär nackdelar för de arbetstagare som får vidkännas löneavdrag vid ledighet för fackliga och politiska förtroendeuppdrag. Efter en socialdemokratisk motion i riksdagen 1980 beslöt riksdagen den 21 maj 1980 att lagen om delpensionsförsäkring skulle ändras så att motionens syfte och avsikt tillgodosågs. Regeringen fick i uppdrag att snarast förelägga riksdagen ett förslag till lagändring. Den 30 september 1980 överlämnade riksförsäkringsverket till regeringen ett ändringsförslag.

Med anledning av det anförda vill jag ställa följande frågor till socialministern:

1. Varför har inte regeringen effektuerat riksdagens beslut av den 21 maj 1980?

2. När kommer regeringen att förelägga riksdagen ett lagförslag enligt riksdagens beslut?

8 § Kammaren åtskildes kl. 11.17.

In fidem

TOM T:SON THYBLAD

/Solveig Gemert

Nr 97

Måndagen den
15 mars 1982

---

*Meddelande om
frågor*